

Računovodski izkazi in finančno poročanje

■ IZVLEČEK

Računovodski izkazi so posebna vrsta računovodskega poročila, s katerim podjetja poročajo zunanjim in notranjim uporabnikom računovodskih informacij. Namen računovodskega poročanja je dajati informacije o finančnem položaju, dosežkih in finančnih tokovih podjetja. Podjetja poročajo uporabnikom v letnih poročilih, ki obsegajo računovodsko poročilo in poslovno poročilo. Računovodsko poročilo sestavljajo računovodski izkazi in priloge s pojasnili k računovodskim izkazom. Najmanjši obseg informacij, ki jih mora podjetje razkriti, je določen z zakonom in računovodskimi standardi.

KLJUČNE BESEDE: računovodski, izkaz, poročilo, standard

■ ABSTRACT

Financial Statements and Financial Reporting

The financial statements are a special kind of accounting report by which the enterprises report to the external and internal users of accounting information. The purpose of accounting reporting is to provide information on financial position, financial performance, and cash flows of the enterprise. The enterprises report to their users in the annual reports that comprise the accounting report and the business report. The accounting report consists of the financial statements and the notes to the financial statements. The minimum scope of information to be disclosed is determined by the law and the accounting standards.

KEY WORDS: accounting, statement, report, standard

UVOD

Kaj so računovodski izkazi

Računovodski izkazi so posebna vrsta računovodskega poročila (*accounting report, financial report*), s katerim podjetja poročajo zunanjim in notranjim uporabnikom računovodskih informacij (*accounting information, financial information*).

Računovodski izkazi (*financial statements, accounting statements*) so javno dostopni izdelki računovodstva, ki v določeni obliki načrtno in urejeno predstavljajo računovodske podatke: bilanca stanja (*balance sheet*), izkaz poslovnega izida (*income statement, profit and loss account (Br), profit and loss statement (Am), income and expense statement (Am)*), izkaz finančnega izida (*cash flow statement*), izkaz sprememb kapitala (*statement of changes in equity, statement of retained earnings (Am)*).

(Dr. Ivan Turk: Pojmovnik računovodstva, financ in revizije)

Namen računovodskega poročanja

Namen računovodskega poročanja je dajati informacije o finančnem položaju (*financial position*), dosežkih (*financial performance*) in finančnih tokovih podjetja (*cash flows*), ki širšemu krogu uporabnikov koristijo pri gospodarskem odločanju (*making economic decisions*). Podjetja poročajo zunanjim in notranjim uporabnikom predvsem z letnimi poročili (*annual report*). Letno poročilo obsega računovodsko poročilo (*accounting report*) in poslovno poročilo (*business report; management report; company report; directors' report*) za koledarsko (*calendar year*) ali poslovno leto (*business year, financial year (Br), fiscal year (Am)*).

Računovodsko poročilo sestavljajo računovodski izkazi (*financial statements*) in priloge s pojasnili k računovodskim izkazom (*notes to the financial statements*). Pripravi ga računovodska služba (*accounting department*).

Poslovno poročilo je poročilo o poslovanju podjetja, pripravi pa ga poslovodstvo. Je zelo pomembno, saj so v njem tudi neračunovodske (*non-accounting*) in nefinančne (*non-financial*) informacije. Poslovno poročilo mora praviloma vsebovati imena direktorjev in podatke o njihovih lastniških deležih v podjetju, vsebovati mora informacije o pomembnejših spremembah v dolgoročnih sredstvih in o pomembnih dogodkih, ki so se zgodili po datumu bilance stanja (*events after the balance sheet date*).

Najmanjši obseg informacij, ki jih mora podjetje razkriti, je navadno določen z zakonom in računovodskimi standardi. V Sloveniji je vsebina letnega poročila določena v Zakonu o gospodarskih družbah (*Companies Act*) in slovenskih računovodskih standardih (*Slovenian Accounting Standards*). Vsebina letnega poročila je odvisna od velikosti podjetja, vedno pa je poročilo sestavljeno iz dveh delov, in sicer iz računovodskega in poslovnega poročila.

Računovodske in druge informacije, ki jih zagotavljajo letna poročila, morajo biti razumljive, verodostojne in primerljive, da lahko uporabniki oz. deležniki (*stakeholders*), to so aktualni in potencialni lastniki (naložbeniki), zaposlenci, kupci, upniki in posojilodajalci, poslovni partnerji, lokalne skupnosti, finančni analitiki, borze, mediji ter načrtovalci in analitiki državnega makroekonomskega razvoja, na podlagi teh informacij sprejemajo odločitve, predvsem ekonomske narave. Zato je treba znati brati te podatke, torej poznati temeljna pravila sestavljanja računovodskih izkazov oz. računovodski okvir, v katerem so bili pripravljeni.

Računovodski jezik

Računovodstvo oz. računovodski sistem (*accounting, accounting system*) je orodje, ki pomaga pri merjenju gospodarskih aktivnosti. Gospodarski sistemi in okoliščine poslovanja so v različnih državah različni in tako so različne tudi

računovodske metode. Razvoj računovodstva v različnih državah je pripeljal do različne prakse in različnih predpisov. Pred vstopom desetih novih držav v EU je bilo tako v 15 državah članicah kar 14 različnih računovodskih ureditev; z vstopom novih držav se je to število še povečalo. Zato ni čudno, da je EU želela uvesti enoten okvir računovodskega poročanja. Tako se je že leta 2000 odločila, naj bodo tak okvir mednarodni standardi računovodskega poročanja (*International Financial Reporting Standards*), ki so se tedaj imenovali še mednarodni računovodski standardi (*International Accounting Standards*).

Z razvojem globalnega gospodarstva se je povečala potreba po enotnem računovodskem jeziku, ki bo olajšal uporabo računovodskih izkazov, povečal njihovo zanesljivost in primerljivost. Naložbene priložnosti se pojavljajo na različnih koncih sveta in na najpomembnejših svetovnih borzah sodelujejo družbe z vsega sveta. Investitorji, ki se odločajo na podlagi računovodskih informacij, seveda ne morejo poznati vseh računovodskih rešitev (*accounting treatments*) posameznih držav. Ko primerjajo naložbene priložnosti, potrebujejo tudi primerljive računovodske informacije. Dejstvo je, da se lahko računovodski izkazi in čisti dobički družb bistveno razlikujejo samo zaradi priprave izkazov v skladu z različnimi računovodskimi predpisi oz. standardi. Znan primer, ki se pogosto omenja za podkrepitev tega, je nemški industrijski gigant Daimler-Benz AG (pred združitvijo s Chryslerjem), ki se je leta 1993 želel uvrstiti na ameriško borzo in je zato računovodske izkaze pripravil ne le na podlagi nemških predpisov, ampak tudi v skladu z ameriškimi standardi; po nemških predpisih je predstavil 733 milijonov ameriških dolarjev dobička, po ameriških standardih pa je ugotovil veliko izgubo, kar 1,3 milijarde ameriških dolarjev.

Uporabniki računovodskih izkazov si torej želijo enoten računovodski jezik, ki bi olajšal uporabo računovodskih izkazov ter povečal njihovo zanesljivost in izrazno moč. Prav tako družbe želijo poenostaviti pripravo računovodskih izkazov. Ni namreč malo družb, ki morajo sestaviti računovodske izkaze kar v več različicah: v skladu s predpisi svoje države, v skladu s pravili borz, na katere so uvrščene s svojimi vrednostnimi papirji, ter za davčne potrebe. Npr. mednarodno podjetje, ki ima odvisna podjetja v različnih državah, mora pripraviti računovodske izkaze na podlagi več zbirk računovodskih standardov oz. predpisov. Posamezna podjetja v skupini (*group companies*) morajo sestavljati računovodske izkaze v skladu z državnimi standardi oz. predpisi, npr. slovenskimi, francoskimi, angleškimi. Nato so ta podjetja v skupini dolžna te izkaze sestavljati tudi v skladu z državnimi standardi oz. predpisi obvladujočega podjetja (*controlling company, parent company*) za potrebe sestavljanja skupinskih računovodskih izkazov (*consolidated financial statements*). In če je obvladujoče podjetje uvrščeno na borzo (*listed/quoted on the stock exchange*) npr. v New Yorku, mora svoje skupinske izkaze pripraviti še v skladu z ameriškimi standardi oz.

ameriškimi splošno sprejetimi računovodskimi načeli – US GAAP (*United States General Accepted Accounting Principles*). Za vse to je seveda potrebnega veliko časa, prav tako pomeni tudi znatne stroške. Poleg tega lahko nastanejo neprijetne situacije, če se izidi poslovanja, ugotovljeni po enih ali drugih standardih, med seboj bistveno razlikujejo.

Zato obstaja močan interes za razvoj standardov, ki bi se uporabljali širom po svetu. Oboji, ameriški in mednarodni standardi so si leta prizadevali za prevlado v mednarodnem okolju, da bi postali svetovni standardi. Prejšnja leta je kazalo, da bodo primat prevzeli ameriški standardi, saj je predložitev računovodskih izkazov v skladu z US GAAP dovoljevala ali predpisovala večina najpomembnejših svetovnih borz. Zadnja leta so se razmere bistveno spremenile. Mednarodna organizacija komisij za vrednostne papirje (*The International Organisation of Securities Commissions*) je maja 2000 priporočila, naj njeni člani dovolijo mednarodnim izdajateljem vrednostnih papirjev uporabo MRS pri pripravi računovodskih izkazov za mednarodne ponudbe (*cross-border offerings*) in kotacije (*listings*).

Junija 2000 je EU v svoji strategiji objavila namero, da predpiše MRS za nekatere gospodarske družbe od leta 2005. Če k temu dodamo še znane težave, s katerimi se v zadnjih letih spoprijema računovodska stroka v ZDA zaradi prirejanja (*window dressing*) računovodskih izkazov (Enron in drugi), je razumljiva odločitev vse več držav, da uporabo MSRP predpišejo ali dovolijo.

RAČUNOVODSKI STANDARDI

Računovodski standardi so obvezna pravila o zbiranju (*collecting*), sporočanju (*reporting*) in predstavljanju (*presentation*) računovodskih informacij (*accounting information*) notranjim in zunanjim uporabnikom. Mednarodni računovodski standardi vsebujejo temeljna načela (*accounting principles*) za predstavljanje računovodskih informacij v računovodskih izkazih, pa tudi okvirna in podrobnejša navodila (*implementation guidance*) za uporabo teh izkazov.

Mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP)

International Financial Reporting Standards - IFRS

Razvoj MSRP

Mednarodne standarde računovodskega poročanja (MSRP) razvija in sprejema Odbor za mednarodne računovodske standarde IASB (*International Accounting Standards Board*) s sedežem v Londonu. Delovati je začel aprila 2001 kot naslednik Sveta za mednarodne računovodske standarde IASC (*International*

Accounting Standards Committee), ki je bil ustanovljen junija 1973 na podlagi dogovora med strokovnimi računovodskimi organizacijami Avstralije, Kanade, Francije, Nemčije, Japonske, Mehike, Nizozemske, Velike Britanije in Irske ter Združenih držav Amerike. Za cilj si je IASB postavil razvoj svetovnih računovodskih standardov, ki jih je poimenoval mednarodni standardi računovodskega poročanja – MSRP.

V okviru odbora IASB delujeta Sosvet za standarde SAC (*Standards Advisory Council*), ki formalno skrbi, da skupine in posamezniki iz različnih zemljepisnih in funkcijskih okolij svetujejo odboru, ter Svet za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja IFRIC (*International Financial Reporting Interpretations Committee*), ki pomaga odboru IASB pri vzpostavljanju in izboljševanju MSRP. Ustanovljen je bil marca 2002 kot naslednik strokovnega odbora za pojasnjevanje SIC (*Standing Interpretation Committee*).

MRS in MSRP

Oznaka mednarodni računovodski standardi (MRS) se uporablja v dveh pomenih:

- v širšem pomenu se uporablja kot sopomenka za MSRP,
- v ožjem pomenu se uporablja za posamezne standarde, izdane do aprila 2001.

IASB je ob ustanovitvi od svojega predhodnika sveta IASC prevzel do tedaj sprejete mednarodne računovodske standarde (MRS) in pojasnila odbora SIC ter jih skupno poimenoval mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP). Tako se imenujejo tudi standardi, ki jih od aprila 2001 sprejema IASB. V skupino MSRP pa sodijo še pojasnila IFRIC, ki jih izdaja Odbor za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja IFRIC (*International Financial Reporting Interpretations Committee*).

Zbirka Mednarodni standardi računovodskega poročanja MSRP (*IFRS*) vključuje:

- mednarodne računovodske standarde MRS (*IAS*), izdane do aprila 2001,
- pojasnila SIC, izdana do marca 2002,
- mednarodne standarde računovodskega poročanja MSRP (*IFRS*), izdane od aprila 2002, in
- pojasnila IFRIC, izdana od marca 2002.

Zasnova MSRP

Zbirka Mednarodni standardi računovodskega poročanja (*International Accounting Reporting Standards*) vsebuje poleg standardov in pojasnil k njim ter podlag za zaključke in navodil za uvedbo tudi predstavitev delovanja organizacije in

njenih organov ter temeljne podlage za pravilno uporabo MSRP. Tako najdemo v zbirki Mednarodni standardi računovodskega poročanja 2005 (*International Financial Reporting Standards 2005*):

- predstavitev (*Introduction*),
- statut fundacije IASC (*IASC Foundation Constitution*),
- uvod v MSRP (*Preface to International Financial Reporting Standards*),
- okvirna navodila za pripravo in predstavitev računovodskih izkazov (*Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements*),
- MSRP (*International Financial Reporting Standards*),
- MRS (*International Accounting Standards*),
- pojasnila (*Interpretations*),
- pojmovnik (*Glossary of Terms*),
- podlage za zaključke (*Basis for Conclusions*),
- navodila za uvedbo (*Implementation Guidance*).

V uvodu v MSRP (*Preface to International Financial Reporting Standards*) so predstavljeni cilji odbora IASB, opredeljena pa sta tudi namen in veljava standardov. V uvodu je opredeljen še pojem računovodski izkazi. Ti vključujejo:

- bilanco stanja (*balance sheet*),
- izkaz poslovnega izida (*income statement*),
- izkaz, ki kaže ali vse spremembe v kapitalu ali spremembe v kapitalu, razen tistih iz kapitalskih transakcij z lastniki in razdelitve lastnikom (*statement showing either all changes in equity or changes in equity other than those arising from capital transactions with owners and distributions to owners*),
- izkaz finančnega izida (*cash flow statement*),
- računovodske usmeritve (*accounting policies*),
- pojasnila (*explanatory notes*).

Izraz računovodski izkazi vsebuje popolno zbirko računovodskih izkazov za medletno ali letno obdobje ter zgoščeno zbirko računovodskih izkazov za medletno obdobje. (*The term »financial statements« includes a complete set of financial statements prepared for an interim or annual period, and condensed financial statements for an interim period.*)

Okvirna navodila za pripravljajanje in predstavljajanje računovodskih izkazov (*Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements*) med drugim opredeljujejo:

- cilj poročanja (*the objective of financial statements*),
- temeljne postavke, na podlagi katerih se sestavljajo računovodski izkazi (*underlying assumptions*),
- kakovostne značilnosti računovodskih izkazov (*qualitative characteristics of financial statements*).

Za pravilno uporabo MSRP je nujno dobro poznavanje in razumevanje okvirnih navodil. Standarde je treba brati v povezavi s temi navodili.

Pri pripravljanju računovodskih izkazov v skladu z MSRP je treba upoštevati temeljni računovodski postavki (*accounting assumptions*):

- upoštevanje nastanka poslovnega dogodka (*accrual basis*)
Učinki poslov in drugih poslovnih dogodkov se pripoznajo takrat, ko nastanejo, in ne takrat, ko so plačani, ter se evidentirajo in se o njih poroča za obdobja, na katera se nanašajo.
- časovno neomejenost poslovanja (delujoče podjetje; *going concern*)
Računovodski izkazi so pripravljeni ob upoštevanju domneve, da podjetje ne bo bistveno skrčilo obsega svojega poslovanja ali ga celo opustilo, torej da bo delovalo še v dogledni prihodnosti.

Kakovostne značilnosti (*qualitative characteristics of financial statements*) so tiste lastnosti računovodskih izkazov, zaradi katerih so informacije v njih za uporabnike koristne. Okvirna navodila opredeljujejo štiri kakovostne značilnosti, ki jih morajo imeti računovodski izkazi, v okviru teh pa še nekaj podskupin značilnosti, ki jih je pri pripravi izkazov treba zagotoviti:

- razumljivost (*understandability*)
The information in financial statements must be readily understandable by users.
- ustreznost (*relevance*)
The information must be relevant to the decision-making needs of users.
 - bistvenost (*materiality*)
The relevance of information is affected by its nature and materiality.
- zanesljivost (*reliability*)
The information has the quality of reliability when it is free from material error and bias.
 - zvesta predstavitev (*faithful representation*)
To be reliable, the information must represent faithfully the transactions and other events.
 - prednost vsebine pred obliko (*substance over form*)
Transactions and other events must be accounted for and presented in accordance with their substance and economic reality and not merely their legal form.
 - nepristranskost (*neutrality*)
To be reliable, the information must be neutral, that is, free from bias.
 - previdnost (*prudence*)
Prudence is the inclusion of a degree of caution in the exercise of judgements needed in the making of estimates.

- popolnost (*completeness*)
To be reliable, the information must be complete within the bounds of materiality and cost.
- primerljivost (*comparability*)
Users must be able to compare the financial statements of an entity through time and of different entities.

Okvirna navodila se z resničnim in poštenim prikazovanjem oz. poštenim predstavljanjem poslovanja v računovodskih izkazih ne ukvarjajo neposredno. Pravijo pa, da so posledica uporabe glavnih načel o kakovostnih značilnostih in ustreznih računovodskih standardov navadno računovodski izkazi, ki dajejo resnične in poštene informacije.

V okvirnih navodilih so obravnavana še tale področja:

- opredelitev (*definition*),
- pripoznavanje (*recognition*) in
- merjenje (*measurement*) sestavin računovodskih izkazov (*elements of financial statements*).

Uporaba MSRP v EU

Za področje računovodskega poročanja v državah članicah EU so pomembne predvsem direktive (*directives*) in uredbe (*regulations*).

Direktiva je za vsako državo članico zavezujoča glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča državnim oblastem izbiro oblike in metod. Države članice so zavezane prenesti zahteve direktiv v svoje zakonodaje.

Za računovodsko poročanje so pomembne predvsem:

- 4. (četrt) direktiva o računovodskih izkazih posameznih družb,
- 7. (sedma) direktiva o konsolidiranih računovodskih izkazih,
- 8. (osma) direktiva o dovoljenju osebam, ki so pooblašcene za obvezno revizijo računovodskih izkazov.

Uredba je splošno veljavna in zavezujoča kot zakon v nacionalnem pravu. Zavezujoča je v celoti in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

Za računovodsko poročanje je pomembna uredba o uporabi MRS, ki je bila sprejeta julija 2002. Ta uredba o uporabi MRS je nadnacionalni predpis, neposredno zavezujoč za države članice EU. Spremembe, vpeljene z uredbo, so najpomembnejše spremembe pravil računovodskega poročanja doslej. Nekateri govorijo kar o računovodski revoluciji. Uredba si je za cilj zastavila prevzem in uporabo MRS v EU z namenom harmoniziranja računovodskih informacij družb, zagotavljanja visoke stopnje transparentnosti in primerljivosti računovodskih informacij

in s tem učinkovito funkcioniranje kapitalskega trga EU. Uredba predpisuje računovodsko poročanje v skladu z MSRP le družbam v EU, ki so uvrščene na organizirane trge vrednostnih papirjev (*listed companies*) v EU, in sicer le za pripravo njihovih konsolidiranih računovodskih izkazov. Takšnih družb naj bi bilo v EU približno 7000. Uredba je začela veljati 1. januarja 2005.

Uredba uporablja izraz MRS, čeprav so bili v času objave standardi že preimenovani v MSRP.

MSRP se v EU neposredno ne uporabljajo. V uredbi so določene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati MSRP, da so lahko prevzeti za uporabo v EU, med drugim, da prispevajo k evropskemu javnemu dobru. V uredbi je določeno, da o njihovi uporabnosti v EU odloča komisija. Mednarodni računovodski standardi so lahko prevzeti le, če niso v nasprotju z direktivami EU.

Uporaba MSRP v Sloveniji

Leto 2005 je bilo, kar zadeva računovodsko poročanje, prelomno tudi za Slovenijo.

Računovodski okvir je v Sloveniji predpisan v Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD). Novela Zakona o gospodarskih družbah povzema določilo uredbe, da morajo družbe, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah EU in so zavezane h konsolidaciji, sestaviti konsolidirana računovodska poročila v skladu z MSRP. Poleg teh družb morajo sestavljati računovodska poročila v skladu z MSRP tudi banke in zavarovalnice, druge družbe pa, če tako odloči skupščina družbe.

Z uveljavitvijo uredbe se je Slovenija pridružila državam, kjer so kot računovodski okvir predpisani nacionalni in tudi mednarodni standardi oz. se uporaba teh standardov dovoljuje. Prav tako sodeluje v prizadevanjih za uveljavitev MSRP kot svetovnih standardov, saj svoje nacionalne računovodske rešitve približuje rešitvam v mednarodnih standardih. Zato so bili prenovljeni tudi SRS, tako da so vanje vključene najnovejše rešitve iz MSRP. Spremenjeni SRS veljajo za poslovno leto, ki se začne 1. januarja 2006, in po njem.

REVIDIRANJE IN REVIZIJSKI STANDARDI

Z računovodskimi izkazi je tesno povezana še ena stroka, in sicer revizijska stroka (*auditing*).

Tveganje je prisotno povsod v podjetju. Tvegajo lastniki, poslovodstvo, delavci, upniki in država. Vsak izmed navedenih želi svoje tveganje čim bolj zmanjšati. Med različnimi rešitvami igra pomembno vlogo kakovostno nadziranje

(*supervising*), ki zmanjšuje poslovno tveganje (*business risk*). Revidiranje je strokovno najzahtevnejša vrsta nadzora v primerjavi s kontrolo (*control*) in inšpekcijo (*inspection*).

Revidiranje

Revidiranje oz. naknadno presojanje je opredeljeno kot »sistematičen postopek nepristranskega pridobivanja in vrednotenja dokazov v zvezi z uradnimi trditvami o gospodarskem delovanju in dogodkih« (Taylor, Glezen, 1996; »*Auditing is a systematic way of objectively obtaining and evaluating financial and economic evidence.*«).

Revidiranje lahko opravljajo le strokovno usposobljene osebe – revizorji (*auditor*), ki so zaposleni v podjetju (*internal auditor*) ali zunaj njega (*external auditor*) ter se poklicno ukvarjajo s presojanjem (*auditing*) celotnega ali delnega poslovanja. Revizor se mora ravnati po kodeksu etike poklicnih računovodskih strokovnjakov (*Code of Ethics for Professional Accountants - IFAC Code*), ki ga je izdal MZRS (IFAC).

Etična načela pri revizorjevih poklicnih dolžnostih so:

- (a) neodvisnost (*independence*),
- (b) neoporečnost (*integrity*),
- (c) nepristranskost (*objectivity*),
- (d) poklicna sposobnost in potrebna skrbnost (*professional competence and due care*),
- (e) zaupnost (*confidentiality*),
- (f) poklicu primerno vedenje (*professional behaviour*).

Pri reviziji je treba natančno določiti revizijske cilje (*audit objectives*) in obseg revizije (*scope of audit*), tj. revizijske postopke (*auditing procedures*), ki so v danih okoliščinah potrebni za doseg cilja posamezne revizije. Revizijski postopki so postopki, ki jih uporablja revizor pri pridobivanju revizijskih dokazov (*audit evidence*) v skladu z revizijskimi standardi (*auditing standards*).

Vrste revizije

Glede na cilje revizije ločimo:

- revizijo računovodskih izkazov (*financial statements audit*), tj. revizija računovodskih izkazov z nalogo oblikovati mnenje o resničnosti in poštenosti računovodskih informacij; včasih jo imenujemo tudi revizija računovodstva oz. finančna revizija (*financial audit*);

- revizijo skladnosti s predpisi (*compliance audit*),
tj. revizija skladnosti s predpisi z nalogo presoditi, ali so spoštovani zakoni in drugi državni predpisi, pa tudi notranji pravilniki;
- revizijo poslovanja (*operational audit*),
tj. revizija, ki je bistveno širša od revizije računovodskih izkazov in zajema gospodarnost (*operating efficiency*), učinkovitost (*business efficiency*) in uspešnost poslovanja (*business effectiveness*).

Glede na povezanost posameznika oz. skupine, ki opravlja revizijo, s podjetjem ločimo:

- notranjo revizijo (*internal audit*), kjer posel revidiranja opravi organ ali oseba v isti organizaciji;
- zunanjo revizijo (*external audit*), ki jo za naročnika opravi revizijsko podjetje (*audit firm, accounting firm*) ali samostojni revizor (*independent auditor*).

Včasih je veljalo, da notranjo revizijo opravljajo revizorji, ki so zaposleni v podjetju. Danes je meja med notranjo in zunanjo revizijo vse bolj zabrisana, saj v skladu s SRS notranjo revizijo izvajajo tudi revizorji, ki niso zaposleni v revidirani organizaciji. Vsekakor pa mora biti notranja revizijska služba ločena od računovodske.

Pri zunanji reviziji ločimo:

- komercialno revizijo (*commercial audit*),
- državno revizijo (*state audit*).

Komercialna revizija je zunanja revizija, ki jo pooblašene revizijske družbe in/ali samostojni revizorji izvajajo v podjetjih na podlagi sklenjenih pogodb. Predmet zunanje revizije je celotno poslovanje podjetja z namenom preveriti verodostojnost postavk računovodskih izkazov. Po 1. členu Zakona o revidiranju (*Auditing Act*) je revidiranje računovodskih izkazov definirano kot »preizkušanje in ocenjevanje računovodskih izkazov ter podatkov in metod, uporabljenih pri njihovem sestavljanju, in na podlagi tega dajanje neodvisnega strokovnega mnenja o tem, ali računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih podajajo resničen in pošten prikaz finančnega stanja in poslovni izid pravne osebe v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi«.

Državna revizija je opredeljena kot del kontrolnega sistema za nadzor javnih financ. To revizijo izvaja računsko sodišče (*Court of Audit*), ki je vrhovna državna revizijska institucija, katere ureditev in pristojnosti določa Zakon o računskem sodišču (*Court of Audit Act*). Učinkovitost delovanja računskega sodišča nadzira državni zbor.

Revizijsko poročilo

Izdelek revizije je revizijsko poročilo (*audit report*), v katerem so predstavljene ugotovitve o končani reviziji. Je lahko kratko revizijsko poročilo (*short form audit report*) ali dolgo revizijsko poročilo (*long form audit report*). Kratko revizijsko poročilo je revizijsko poročilo pri reviziji računovodskih izkazov (*financial statements audit*) in je namenjeno predvsem javnosti, dolgo revizijsko poročilo pa je namenjeno naročniku revizije poslovanja (*operational audit*) ali revizije skladnosti s predpisi (*compliance audit*).

Revizijsko poročilo mora vsebovati jasno izraženo revizorjevo mnenje (*auditor's opinion*), ki ga revizor po opravljeni reviziji izrazi v listini, s katero pooblaščen revizor (*certified auditor*) seznani naročnika z ugotovitvami, do katerih je prišel pri revidiranju (*auditor's report*). Revizorjevo poročilo (*auditor's report*) mora vsebovati jasno izraženo mnenje o resničnosti in poštenosti računovodskih izkazov (*on whether the financial statements give a true and fair view of .../on whether the financial statements present fairly ...*) in mnenje, ali so računovodski izkazi sestavljeni v skladu z ustreznimi računovodskimi standardi (*... are prepared in compliance with ...*).

Revizorjevo mnenje (*auditor's opinion*) je lahko:

- pritrdilno mnenje (pozitivno, brez pridržkov) – (*unqualified opinion*),
tj. mnenje, da računovodski izkazi v celoti resnično in pošteno predstavljajo obravnavane pojave skladno z računovodskimi standardi;
- mnenje s pridržki – (*qualified opinion*),
tj. mnenje, da računovodski izkazi razen v posebej omenjenih primerih resnično in pošteno predstavljajo obravnavane pojave skladno z računovodskimi standardi;
- odklonilno mnenje (negativno) – (*adverse opinion*),
tj. mnenje, da računovodski izkazi kot celota ne predstavljajo obravnavanih pojavov resnično in pošteno, skladno z računovodskimi standardi;
- lahko pa revizor mnenje tudi zavrne oz. odkloni (*disclaimer of opinion*), kadar so možni učinki omejenega pregleda tako bistveni, da ne more dobiti dovolj dokazov za izdajo mnenja o računovodskih izkazih.

Vzorec revizorjevega poročila (ISA 700)

Unqualified opinion

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

[Appropriate Addressee]

Report on the Financial Statements

We have audited the accompanying financial statements of ABC Company, which comprise the balance sheet as at December 31, 20X1, and the income statement, statement of changes in equity and cash flow statement for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes.

Management's Responsibility for the Financial Statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of these financial statements in accordance with International Financial Reporting Standards. This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances.

Auditor's Responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these financial statements based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance whether the financial statements are free from material misstatement. An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the financial statements. The procedures selected depend on the auditor's judgment, including the assessment of the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the entity's preparation and fair presentation of the financial statements in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control. An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by management, as well as evaluating the overall presentation of the financial statements. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

Opinion

In our opinion, the financial statements give a true and fair view of (or "present fairly, in all material respects,") the financial position of ABC Company as of December 31, 20X1, and of its financial performance and its cash flows for the year then ended in accordance with International Financial Reporting Standards.

KORISTNE POVEZAVE

On-line dictionaries/glossaries

<http://www.answers.com>

<http://www.answers.com/main/ntquery?s=financial+statements>

<http://www.answers.com/main/ntquery?s=accounting&answers>

<http://www.investopedia.com/search/results.aspx?q=accounting>

<http://www.websters-dictionary-online.org/definition/account>

<http://www.specialinvestor.com/dictionary/>

<http://www.onelook.com>

<http://encyclopedia.laborlawtalk.com>

<http://encyclopedia.laborlawtalk.com/Accounting>

<http://www.glossarist.com/glossaries/business/management/accounting.asp>

<http://www.yourdictionary.com/diction4.html#accounting>

http://www.abrema.net/abrema/in_dex.html

http://www.eagletraders.com/books/int_fin_encyclopedia.htm

http://www.fraudsandscams.com/glossary_o.htm

Beginner's guide to financial statements

<http://www.sec.gov/investor/pubs/begfinstmtguide.htm>

IASB: International Financial Reporting Standards

<http://www.iasb.org/standards/index.asp>

Deloitte. IAS Plus: IFRS (Summary)

<http://www.iasplus.com/standard/standard.htm>

MasterCardBusiness: Understanding financial statements

<http://www.mastercardbusiness.com/mcbizdocs/smallbiz/finguide/finstat.html>

Slovenski inštitut za revizijo

<http://www.si-revizija.si>

NEKAJ POJMOV S PODROČJA RAČUNOVODENJA IN FINANČNEGA POROČANJA

Accounting/accounting system	računovodstvo, računovodski sistem – <i>ustroj računovodskega spremljanja (monitoring) in presojanja (assessing) sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov in odhodkov, ki ga sestavljajo knjigovodenje (bookkeeping), računovodsko predračunavanje (budgeting), računovodsko nadziranje (accounting supervising) in računovodsko proučevanje (accounting analysing)</i>
bookkeeping/bookkeeping system	knjigovodstvo – <i>ustroj knjigovodenja kot sestava knjigovodskih listin (bookkeeping document), poslovnih knjig (books of account), računovodskih obračunov (statement of account), uporabljenih metod, sredstev itd.</i>
subsidiary bookkeeping	razčlenjevalno/analitično knjigovodstvo – <i>deli knjigovodstva, od katerih se vsak ukvarja le z zaokroženim ožjim področjem celotnega poslovanja, zato pa do podrobnosti</i>
general bookkeeping	zbirno/sintetično knjigovodstvo – <i>knjigovodstvo, v katerem se izkazujejo spremembe in stanja sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov in odhodkov, razčlenjenih praviloma le na vrste, zastopane v računovodskih izkazih</i>
bookkeeping document	knjigovodska listina/dokument/ temeljnica
books of account	poslovne knjige, knjigovodski razvidi – <i>povezane knjige, kartoteke oz. datoteke s knjiženimi poslovnimi dogodki, vidnimi iz knjigovodskih listin</i>
main books of account	temeljne poslovne knjige, temeljni knjigovodski razvidi – <i>glavna knjiga (general ledger) in dnevnik (journal)</i>

subsidiary ledgers	pomožne poslovne knjige, pomožni knjigovodski razvidi
condensed financial statements	zgoščeni računovodski izkazi
condensed interim information	zgoščene medletne informacije
restatement – <i>a revision in a company's earlier financial statements. The need for restating financial figures can result from fraud, misrepresentation, or a simple clerical error.</i>	prenovljeni prikaz
creative accounting	ustvarjalno/kreativno računovodstvo
cost accounting	stroškovno računovodstvo
management accounting	poslovodno/upravljalno računovodstvo
environmental accounting	računovodenje ravnanja z okoljem
hedge accounting	obračunavanje varovanja pred tveganjem
accrual accounting	računovodenje na podlagi poslovnih dogodkov
cash basis accounting	računovodenje na podlagi plačil
forensic accounting – <i>forensic accounting utilizes accounting, auditing, and investigative skills to conduct an examination into a company's financial statements. Thus, providing an accounting analysis that is suitable for court (fraud).</i>	forenzično računovodstvo
aggressive accounting – <i>the practice of inappropriately misconstruing income statements for the purpose of pleasing investors and inflating stock prices.</i>	»agresivno« računovodstvo
voodoo accounting – <i>any form of accounting that does not follow principles of conservatism. While there are many methods by which financial statements can be fudged, it always comes down to inflating revenue or hiding expenses.</i>	»voodoo« računovodstvo
trial balance	zaključni list
budgeting	računovodsko predračunavanje
statement of account	računovodski obračun

break-even point – <i>no profit: total costs are equal to total sales volume</i>	prag dobička, prag pokritja odhodkov
accrued assets/income/revenue – <i>items of revenue not received but earned</i>	prehodno nezaračunani prihodki
accrued expense/cost/liabilities – <i>expense/cost incurred but not paid</i>	vnapij viračunani odhodki/stroški
deferred assets/income/revenue/ prepaid income	odloženi prihodki
deferred expense/cost	odloženi/neviračunani/razmejeni stroški/odhodki
depreciation (tangible fixed assets)	amortizacija
amortisation (intangible assets)	amortizacija
addition to assets	dodatek k sredstvom
disposal of assets	odtujitev sredstev
allowance – <i>allowance for bad debts</i>	popravek vrednosti – <i>uskladitev na temeljnem kontu izkazane vrednosti kake gospodarske kategorije s knjiženjem na posebnem kontu popravka vrednosti</i>
value adjustment	prilagoditev vrednosti – <i>neposredna sprememba na temeljnem kontu izkazane vrednosti kake gospodarske kategorije zaradi novih okoliščin</i>
reserve	rezerva – <i>rezerve so del kapitala, oblikovane so iz dobička in so predvsem namenjene kritju možnih prihodnjih izgub</i>
provision – <i>provisions for major repairs</i> – <i>provisions for deferred taxes</i>	rezervacija – <i>rezervacije so sedanja obveznost z negotovim rokom poravnave ali zneskom, ki pa ga je mogoče zanesljivo oceniti</i>
exchange gain – <i>foreign exchange earnings</i>	tečajni dobiček
exchange loss – <i>loss on fluctuations in the rate of exchange</i>	tečajna izguba
proceeds	iztržek – <i>denar, prejet za kaj prodanega</i>
yield – <i>the percentage rate of return paid on a stock in the form of dividends, or the rate of interest paid on a bond or note</i>	donos

yield rate	mera donosnosti, stopnja donosa
return	donos – v denarni merski enoti izražen uspeh pridobitne dejavnosti v opazovanem obdobju
ROA – (rate of) return on assets	donosnost/rentabilnost celotnih sredstev
ROE – (rate of) return on equity	donosnost/rentabilnost lastniškega kapitala
ROI – (rate of) return on investment	donosnost/rentabilnost posamezne naložbe
ROR – (rate of return) on revenue	donosnost/rentabilnost prihodkov
EBIT: Earnings before interest and tax	dobiček pred obrestmi in davki
EBITA: Earnings before interest, tax and amortisation	dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo
EBITDA: Earnings before interest, tax, depreciation and amortisation	dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo
FIFO (first in first out)	metoda vrednotenja fifo – metoda, po kateri so porabljene količine obračunane po prvih cenah zaloge, preostale pa po zadnjih
LIFO (last in first out)	metoda vrednotenja lifo – metoda, po kateri so porabljene količine obračunane po povratnem zaporedju zadnjih cen nabav, končne količine pa po zaporedju prvih cen nabav
weighted average valuation method	metoda vrednotenja zalog po tehtanih povprečnih cenah

Literatura

Directive 2003/51/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2003 amending Directives 78/660/EEC, 83/349/EEC, 86/635/EEC and 91/674/EEC on the annual and consolidated accounts of certain types of companies, banks and other financial institutions and insurance undertakings. Official Journal of the European Union, 17. 7. 2003.

IASB: International Financial Reporting Standards (IFRSs). London, 2005.

International Accounting Standards (IASs) adopted in the European Union by the European Commission.

Marjan Odar: Spremembe 4. in 7. direktive Evropske unije, obvezna uporaba mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter potrebne spremembe zakonodaje. Revizor 12/03.

Blanka Vezjak: S priključitvijo EU tudi v Sloveniji obvezni mednarodni standardi računovodskega poročanja. Revizor 11/03.

Blanka Vezjak: Temeljne značilnosti MSRP. Revizor 2/04.

Blanka Vezjak: Predstavitev MSRP – MRS 1 in 34 ter MSRP 1. Revizor 3/04.

Blanka Vezjak: Posebnosti uvajanja mednarodnih standardov računovodskega poročanja v letu 2005. 8. strokovni posvet revizorjev, Slovenski inštitut za revizijo, Radenci, september 2004.

Blanka Vezjak: Primerjava SRS 2001 IN MSRP 2004 – Gospodarske kategorije. Revizor 2/05.

Blanka Vezjak: Uporaba mednarodnih standardov računovodskega poročanja. Iks 9/04.

Geoffrey Holmes, Alan Sugden, Paul Gee, Mateja Vrankar, Vesna Hribar, Manuela Šribar, Maruša Hauptman: Interpretacija poslovnih poročil in računovodskih izkazov. Ljubljana: GV Založba, 2005.

Dr. Ivan Turk: Pojmovnik računovodstva, financ in revizije. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2000.